

Representantforslag 53 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Anne Tingelstad Wøien og Heidi Greni

Dokument 8:53 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Anne Tingelstad Wøien og Heidi Greni om en forpliktende opptrappingsplan for etablering av dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens

Til Stortinget

Bakgrunn

Demens er en folkesykdom. I dag er over 70 000 nordmenn rammet av demens. Demens er en fellesbenevnelse for flere hjernesykdommer som oftest opptrer hos mennesker i høy alder og fører til kognitiv svikt. Det er omtrent 3 000 personer under 65 år som har demens. I Demensplan 2015 «Den gode dagen», som ble lagt fram i 2007, oppgis det at økt levealder og endret alderssammensetning i befolkningen sannsynligvis vil føre til en fordobling av mennesker med ulike demenslidelser i løpet av 35 år.

I Demensplan 2015 var det et mål at alle landets kommuner innen 2015 burde kunne tilby et tilrettelagt dagaktivitetstilbud for personer med demens, enten i eget hjem, i sykehjem eller som dagsentertilbud. Målet med Demensplan 2015 var å sikre et godt og verdig tjenestetilbud gjennom tre hovedgrep: et styrket aktivitetstilbud på dagtid, økt kunnskap og kompetanse i omsorgstjenesten og i samfunnet ellers, og utbygging av tilrettelagte omsorgsboliger og sykehjem. Regjeringen har varslet at den vil følge opp dette arbeidet med å fremlegge en ny Demensplan 2020. Stortingets prioriteringer må gjenspeiles i denne planen. Forslagsstillerne vil her fremheve behovet for et dagaktivitetstilbud for personer med demens.

Forslagsstillerne viser til at det er bred enighet om at ulike former for aktivitet og sosial omgang med

andre øker livskvaliteten, bremser utviklingen av demenssykdommen og forebygger andre sykdommer hos personer med demens. Forslagsstillerne deler Nasjonalforeningen for folkehelsens syn på at et dagaktivitetstilbud for mennesker med demens også må regnes som en del av behandlingstilbudet til denne gruppen.

I Meld. St. 29 (2012–2013) Morgendagens omsorg ble det nedfelt et mål om å lovfeste kommunenes plikt til å tilby dagtilbud til personer med demens når tilbudet er bygd ut. I dag er det bred støtte for lovfesting. Forslagsstillerne viser til Innst. 11 S (2014–2015) der helse- og omsorgskomiteen uttaler:

«Komiteen påpeker at ved å etablere dagtilbud for hjemmeboende personer med demens kan man utsette behov for institusjonsplass i lengre tid. Disse dagtilbudene gir mening i hverdagen og kan også være til avlastning for pårørende.

Komiteen viser til at Nasjonalforeningen for folkehelsen støtter arbeidet med Demensplan 2020, men etterlyser tiltak i planen for en ytterligere opptrapping av dagaktivitetstilbud og en lovregulering som sikrer at alle med demens får et tilstrekkelig tilbud. Komiteen støtter lovfesting av et slikt dag- og aktivitetstilbud.»

Forslagsstillerne konstaterer at målet for dagaktivitetsplasser i Demensplan 2015 langt fra er nådd. I svar av 22. september 2014 på skriftlig spørsmål fra representanten Kjersti Toppe anslo helse- og omsorgsminister Bent Høie at dersom en legger til grunn at 75 pst. av de hjemmeboende demente ønsker et tilbud, er det behov for dagaktivitetstilbud til om lag 23 000 flere personer, omgjort til om lag 9 200 dagaktivitetsplasser. Videre svarte statsråden at det er 160 kommuner som ikke har søkt på dagaktivitetstilskuddet.

Forslagsstillerne viser til at pårørende til mennesker med demens ofte står i en svært krevende om-

sorgssituasjon over flere år. De som påtar seg tunge omsorgsoppgaver, har stort behov for regelmessig avlastning, opplæring og faglig støtte. Et godt tilrettelagt dagtilbud og avlastningstilbud for personer med demens er ikke bare viktig for personen det gjelder, men også et svært viktig tiltak for å bedre situasjonen og tryggheten for de nære pårørende.

I dag utgjør tilskuddssatsen til kommunene i gjennomsnitt 30 pst. av kommunenes utgifter til å etablere en dagaktivitetsplass, dersom det anslås at en plass koster 250 000 kroner. Over flere år har ikke kommunene brukt opp hele tilskuddsposten på statsbudsjettet. Den siste kartleggingen av tilbudet i kommunene er ikke offentlig ennå, men resultatene fra den forrige kartleggingen i 2011 viser at andelen personer med demens som har et dagaktivitetstilbud, kun økte med 2,4 pst. over fire år.

Forslagsstillerne viser til Innst. 102 S (2014–2015) der helse- og omsorgskomiteen uttaler:

«Komiteen ... viser til at post 62 dagaktivitetstilbud reduseres med 30 mill. kroner fordi kommunene ikke har benyttet seg av tilskuddet. Komiteen registrerer at bare om lag halvparten av tilskuddet til å etablere dagaktivitetsplasser i 2014 er nyttet, og at det bare ble opprettet om lag 600 plasser i 2014. Komiteen viser til at det ikke er første året at dette tilskuddet ikke nyttes fullt ut av kommunene. Komiteen er bekymret for denne utviklingen fordi behovet for dagplasser er stort. Det anslås at 23 000 eldre personer med demens er hjemmeboende og trenger dagaktivitetstilbud uten å få tilbud om dette. Komiteen viser også til Innst. 11 S (2013–2014) der komiteen skriver:

’Komiteen viser til merknad i Innst. 477 S (2012–2013) der en enstemmig komité ba regjeringen følge utviklingen i tilskuddsordningen nøye og vurdere behovet for endringer fortløpende.’

...

Komiteen forventer at regjeringen vurderer dette fortløpende i tråd med Stortingets oppfordring.»

Forslagsstillerne mener at Stortinget snarest må innføre en lovfestet plikt for alle kommuner til å tilby dagaktivitetstilbud for hjemmeboende demente. Forslagsstillerne mener at en lovfesting må følges av en endring i tilskuddsordningen og en økning i kommunerammen som tilsvarer den andel det eventuelt forventes at kommunene skal dekke, slik at tilbudet fullfinansieres. I forbindelse med lovfesting bør også behovet for øremerking i en opptrappingsfase vurderes.

Forslagsstillerne ser det som positivt at kommunene nå står fritt til å bruke tilskuddsmidlene etter behov og at tilskuddet gis uavhengig av lokalisering og

organisering: i institusjon, kulturhus, dagsenter, omsorgsbolig/bokollektiv, aktivitets- eller eldresenter, på gård (Inn på tunet), eget hjem, som ambulerende tjeneste, tur-/gågrupper, museumsbesøk, biblioteksbesøk mm., og at det gis med hel- eller halvårsvirkning avhengig av om det søkes før eller etter 1. juli. Forslagsstillerne registrerer samtidig at informasjons- og skoleringsbehovet når det gjelder dagaktivitetstilbud og tilskuddsordningen er stort rundt om i kommunene. Noen steder står en også overfor nedleggelse av dagaktivitetsplasser. Dette viser behovet for å spre kunnskap om dagaktivitetstilbud og tilskuddsordningen ut til kommunene.

Forslagsstillerne mener at det er et stort behov for forbedringer dersom Stortinget skal legge til rette for at kommunene i tilstrekkelig grad tar i bruk tilskuddet til utbygging av dagaktivitetsplasser for personer med demens og på den måten sikre Stortingets målsetting om at alle personer med demens som har et behov, skal få et slikt tilbud.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen i den varslede Demensplan 2020 fastsette en forpliktende plan for og et mål om at alle hjemmeboende personer med demens som har et slikt behov, skal ha et tilbud om dagaktivitetsplass innen 2017.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven innen utgangen av 2015, som fastsetter plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. En slik lovfesting må følges av en økning av kommunerammen som tilsvarer det kommunene er ment å dekke slik at tiltakene fullfinansieres.
3. Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonal budsjett for 2015 endre tilskuddsordningen slik at kommunens andel av de totale utgiftene reduseres, minimum til 50 pst. slik ordningen er for etablering av sykehjemsplasser.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at fylkesmenene i 2015 systematisk og aktivt informerer og skolerer kommunene om tilskuddsordningen og om det mangfold av muligheter som finnes for innretning av et dagaktivitetstilbud.

13. januar 2015